

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w sprawie z wniosku adwokata P. M. działającego z substytucji adwokatów M. P. i K. S. – obrońców oskarżonego K. P., o zbadanie spełnienia przez SSN M. B. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie kasacyjnej oznaczonej sygnaturą II KK 87/23

na posiedzeniu w dniu 5 marca 2024 r., z urzędu, w kwestii zawieszenia postępowania

p o s t a n o w i ł

na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 z późn. zm.) – dalej powoływana jako u.SN, zawiesić postępowanie z wniosku adwokata P. M. działającego z substytucji adwokatów M. P. i K. S. – obrońców oskarżonego K. P., o zbadanie spełnienia przez SSN M. B. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie kasacyjnej oznaczonej sygnaturą II KK 87/23, do czasu rozpatrzenia:

1) przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań prawnych zadanych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 marca 2023 r., sygn. akt I NB 4/23, oraz

2) przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań prawnych zadanych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 października 2023 r., sygn. akt III CB 40/23, oraz

3) przez Trybunał Konstytucyjny pytań prawnych przedstawionych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZB 11/23.

UZASADNIENIE

Przepis art. 22 § 1 k.p.k. stanowi, że jeśli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, a w szczególności jeżeli nie można ująć oskarżonego albo nie może on brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, postępowanie zawiesza się na czas trwania przeszkody. Poza sporem jest, iż zawarty w tym przepisie katalog przyczyn zawieszenia postępowania ma charakter otwarty. Przyjmuje się, że zastosowanie instytucji zawieszenia postępowania, o której mowa w art. 22 § 1 k.p.k., dopuszczalne jest też wtedy, gdy sąd na mocy art. 193 Konstytucji RP wystąpi do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Do przyczyn umożliwiających zawieszenie postępowania zaliczono również wystąpienie przez sąd polski - w trybie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE) - z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeżeli oczekiwanie na orzeczenie tego Trybunału przybierze taki wymiar czasowy, że nie wystarczy odroczenie rozprawy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt I NWW 12/21, z dnia 19 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZB 47/22, z dnia 29 maja 2023 r., I ZB 34/22).

Należy stwierdzić, że okoliczności powyżej wskazane zmaterializowały się na gruncie

niniejszej sprawy, gdyż :

- Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 marca 2023 r., sygn. akt I NB 4/23 - w trybie art. 267 TFUE - zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prawnymi:

„1. Czy art. 19 ust. 1 akapit 2 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 ust. 1

Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej należy rozumieć w ten sposób, że sąd rozpoznający sprawę obowiązany jest pominąć czynność (wniosek) strony, która zmierza do niedopuszczalnego w świetle prawa Unii Europejskiej oraz konstytucji państwa członkowskiego podważenia - niepodlegającego kontroli sądowej w świetle prawa krajowego i prawa unijnego - powołania sędziego, poprzez kwestionowanie zdolności tego sędziego do orzekania, z uwagi na brak związku okoliczności procesu nominacyjnego tego sędziego z okolicznościami rozpoznawanej sprawy oraz z uwagi na brak rzeczywistych podstaw do zakwestionowania jego bezstronności i niezawisłości na podstawie innych okoliczności niż kwestionowana przez stronę prawidłowość procedury nominacyjnej sędziego, w tym zachowania tego sędziego po powołaniu, jego podatności na wpływy ze strony władzy ustawodawczej lub wykonawczej, co w świetle prawa krajowego czyni taką czynność strony równoważną niedopuszczalnej *actio popularis* oraz stanowi Jaskrawe i oczywiste nadużycie krajowego prawa procesowego?

2. Czy art. 19 ust. 1 akapit 2 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej należy rozumieć w ten sposób, że efektywnym i wystarczającym mechanizmem spełnienia kryteriów sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu prawa Unii Europejskiej jest przyznanie stronom w prawie krajowym uprawnienia polegającego na możliwości żądania weryfikacji wpływu ogółu okoliczności towarzyszących procedurze nominacyjnej i zachowania sędziego po powołaniu na Jego bezstronność i niezawisłość w rozpoznawanej sprawie w ramach tzw. testu bezstronności lub wniosku o wyłączenie sędziego?"

- Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia z dnia 20 października 2023 r., sygn.

III CB 40/23, w trybie art. 267 TFUE - zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prawnymi: 1. Czy art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE interpretowany w świetle art. 47 KPP należy rozumieć w ten sposób, że już same okoliczności powołania na stanowisko sędziowskie mogą wskazywać na

niepełnienie wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego, jeżeli prowadzą do ukonstytuowania sądu, który narusza prawo jednostki do sądu, ewentualnie że o niespełnieniu tych wymogów decyduje bierna akceptacja (polegająca na orzekaniu) przez sędziego nieprawidłowości procedury jego powołania na stanowisko sędziowskie prowadzących do ukonstytuowania sądu, który narusza prawo jednostki do sądu?

2. Czy art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE interpretowany w świetle art. 47 KPP należy rozumieć w ten sposób, że w sprawie tzw. testu bezstronności sędziego Sądu Najwyższego nie mogą orzekać sędziowie, których udział - z uwagi na powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw - narusza prawo jednostki do sądu?

3. W przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie nr 2, czy art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE interpretowany w świetle art. 47 KPP należy rozumieć w ten sposób, że Sąd Najwyższy ma obowiązek ukształtować skład sądu w sprawie tzw. testu bezstronności bez udziału takich sędziów, a w ostateczności pominąć przepis krajowy przewidujący w takich sprawach skład pięcioosobowy i rozpoznać wniosek bez udziału takich sędziów w innym składzie przewidzianym prawem krajowym?"

- Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZB 11/23, na podstawie art. 193 Konstytucji RP oraz art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytania prawne:

„1. Czy art. 29 § 4 u.SN w części obejmującej wyraz »wyłączonej«, jest zgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP?,

1. Czy art. 29 § 5 u.SN w części obejmującej wyrazy »okoliczności towarzyszących jego powołaniu i«, jest zgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP?,

2. Czy art. 29 § 5 w związku z art. 29 § 15 oraz z art. 29 § 18 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. u.SN w zakresie, w jakim dopuszczalne jest wyłączenie

sędziego z powodu jakiegokolwiek okoliczności odnoszącej się do procedury powołania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest zgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP?”

Wskazane wyżej inicjatywy Sądu Najwyższego pociągają za sobą długotrwałe oczekiwanie na odpowiedź właściwych organów, zaś pytania prawne zawarte w tych wystąpieniach dotyczą wprost regulacji prawnych odnoszących do wniosku obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, zatem ewentualne rozstrzygnięcie tych zagadnień prawnych będzie miało istotne znaczenie dla rozpoznania żądania obrońcy zgłoszonego w przedmiotowej sprawie.

Wobec tego - do czasu zakończenia postępowań, które zostały przez Sąd Najwyższy zainicjowane, przedstawionymi pytaniami prawnymi, przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Trybunałem Konstytucyjnym - należy zawiesić postępowanie w sprawie z wniosku adwokata P. M. działającego z substytucji adwokatów M. P. i K. S. – obrońców oskarżonego K. P., o zbadanie spełnienia przez SSN M. B. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie kasacyjnej oznaczonej sygnaturą II KK 87/23.

[J.J.]

[ał]